

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

In quem scopum tendat vita actiua. Cap. xxij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

& negligis, neque etiam compateris tibi: Hæc est prima vite spiritualis pars initium cœlestis itineris, ianuam incomprehensibilem thesaurorū, vitare mala, præstare bona, seipsum per mortificationem ordinare, proximis propter Christum inseruire. Qui hæc ianuam in exordio suæ conversionis non occupat, certò sciat se in vita spirituali minimè progredi; sed per voluntatis propriæ deserta, inuia, & inaccessibleia discurrere.

In quem scopum tendat vita actiua.

CAPVT XXII.

NILLVM est hominum institutum, quod non ad aliquem peculiarem scopum & finem dirigatur, cuius gratia, & illum viuendi modum, siue institutum arripimus, & vniuersas eius molestias (si quæ incidant) non solum patienter, sed libenter quoque sustinemus. Ab initio documento Ioannes Cassianus sumit disputationis initium, suarum collationum lectores ad perfectam vitam allicit. Omnes inquit artes ac discipline, scopum & finem proprium habere noscuntur, ad quem respiciens vniuscuiusque artis industrius appetitor, cunctos labores, & pericula, atque dispendia, æquanimiter gratanterque sustentat. Quod argumentum, propositis exemplis agricolæ, negotiatoris, & militis (quorum primus perceptionem copiosarum frugū; secundus, diuitiarum questum, tertius, adeptionem honorum ad dignitatem, tamquam finem respicit) latè & eleganter profequitur. In hanc eandem sententiam optimè dixit Basilus. Neque fieri potest, vt ille artem, aut scientiam aliquam exactè comprehendat, qui alias ad aliam rem se confert; imò neque vllam artem consequi poterit, si non antea ea, quæ propria finis sunt, cognouerit. Et reuera, quia multi suorum operum finem ignorant, & nihil certum suis actionibus assequi intendunt, idè in vanum laborant, sine fructu se cruciant, & post multas curas, & labores, parum, aut nihil emolumentum percipiunt. Est enim finis veluti calcar nos incitans, & ad currendum perurgens: Est veluti gemma, quam volens manibus apprehendere. Si autem ipsum, nec sentiamus impellentem, neque inuitantem videamus, & cursus nostri operis erit lentus, & segnis, & eius, quod nos latet, inanis apprehendendi conatus. Nonne, quia iaculum aut sagittam emittit, si non in scopum aliquè dirigat, operam ludit, & priuatus manet sui laboris effectus: Eodem profus modo, qui in nullum finem mentis oculos figens, aliquam vitam spiritualem amplectitur, nullū, aut modicum capiet suorum operum laborū, que profectum.

Finem ergo atque scopum (pro eodem enim accipio, licet Cassianus distinguat) viam, ac vitam, quam hucusque descripsimus, breuiter inquiramus, in quem tendere debet actiuus, hoc est bonarū actionum sectator, ne sine fructu se exerceat, atque, vt eo adepto valeat ad perfectiora conscendere. Finis iste non est alius, quam vniuersorum vitiorū extinctio; passionum mortificatio; virtutum moralium acquisitio; & in bonis operibus rectitudo. Aut breuius. Finis est emendatio morum, ac vitæ correctio, quæ sine vitiorum deletione, sine affectu cohibitione, sine virtutum adeptione, ac sine rectis operibus, nequaquam subsistit. Quare Iſidorus, actiuam vitam vocat innocentiam bonorum operum. Quomodo autem hæc innocentia, ac operum puritas, aut obtinebitur, aut conseruabitur, si adsit vitia, quæ actio-

nes inficiant, & passionem immoderatam, quæ rationem obnubilent, si desint virtutes, quæ bonas actiones efferant, si absit ipsa æquitas, atque iustitia: Et Cassianus, religionis nostræ disciplinam in duas partes, siue scientias (vt ipse vocat) practicam, & theoreticam, existimat esse diuisam; quæ idem sunt cum vita actiua, & contemplatiua. Practica autem, id est, actualis, emendatione (inquit) morum, & vitiorum purgatione perficitur. Atque alio loco, Finem cœnobitæ describēs, qui scilicet in monasterio positus, vitam actiuam colit, ita ait. Finis cœnobitæ est, omnes suas mortificare, & crucifigere voluntates, ac secundum Euangelicam perfectionis salutarem mandatum, nihil de castro cogitare. Nemo non videt, in hoc fine à Cassiano proposito, ea quatuor, quæ diximus, manifestissime contineri. Quis enim, aut vitis infectus, aut affectu oppressione turbatus, suas voluntates crucifiget? Et quis virtutibus spoliatus, aut operum curitate non rectus, poterit ita omnia cõtemnere, vt inordinatè, nihil mundanum, aut temporale recogitet? Imò & Deminus per os Iſaie hæc a iustis, qui omnes saltem actiuam vitam agunt postulare videtur, dū ait, Si auerteris à Sabbato pedem tuum, facere voluntatem tuam in die sancto meo, & vocaueris Sabbatum delicatum, & sanctum Domini gloriosum, & glorificaueris eum, vt non facias vias tuas, & non inuenitur voluntas tua, vt loquaris sermonem tunc delectaberis super Domino. Auertere enim à Sabbato pedes, id est, affectus animæ, ne eos, aut desiderio, aut opere impleamus; quid est nisi passiones cohibere? Et vocare dies nostros Sababata delicata, & Domino accepta; quid est, nisi vitia nostra delere? Hæc enim faciunt, vt non sine indignatione Dominus dies nostros sibi iam per religionem vitam cõsecratos abiiciat, dicens: Galendas vestras, & solemnitates vestras, odiuit anima mea; facta sunt mihi molesta, laboravi sustinens. Glorificare autè Dominū, vt nō faciamus vias nostras; quid aliud est, nisi virtutes acquirere; quæ sunt vitæ, non nostræ, sed Dei, in quibus ambulamus, vt diuinus honor semper in nobis illustrius appareat. Denique subditam esse nostram voluntatem adeo, vt nec loquamur sermonem, qui Deo displiceat, aut proximum offendat, quid est nisi perfectam innocentiam retinere? Nam si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir: Iure ergo astruximus ea quatuor, vno vitæ actiuæ fine comprehendi.

Hæc vita iure potest appellari, bonarum actionum effectrix, quare eius scopus erit, bonas actiones præstare, quæ Deo placeant, & præmium æternum post huius mortalitatis cursum, accipiant. Studiosas autem actiones non præstat, qui bonus non est, dicente Domino: Non potest arbor mala bonos fructus facere. Hæc igitur vita, vt bona opera reddere possit, suum sectatorem, debet bonum, & studiosum efficere. At non est studiosus, qui vitiorum labe corrumpitur, cum vitia sibi contraria virtutibus, & omnium criminū, ac iniquitatum principia. Nō est studiosus, qui affectuum suorum extenuatione raptus, quæ non amanda sunt, amat, quæ non odienda sunt, odit, quæ amplectenda sunt, fugit, & in rebus pessimis delectatur. Non est studiosus, qui habitus virtutum non comparat, à quibus, vt sapientis à sapientia, sic nominatio studiosi desumitur. Nō est demum studiosus, qui rectus non est, nec rectum meritò appellabimus, eum, qui opera elicit praua, atque distorta. Quare Bernardus sapienter dixit, Rectum re vera te dixerim, si rectè in omnibus sentias, & factis nō dissentias. Inuisibilis animæ statum nūciat fides, & actio. Rectum iudica, si fide Catho-

Cassi. col. 14. de spirituali sci. c. 1.

Idem col. 19. c. 8.

Iſa. 58. 13.

Iſa. 1. 14.

Iacob. 3. 2.

Matth. 7. 19.

Bern. ser. 24. in cat.

Cassi. col. 1. c. 2.

Cassian.

Iſid. lib. 3. sentent. c. 15. nu. 1.

cum, & iustum opere probaueris: finominus curam censere non dubites. Si ergo hæc vita pro fine habet bonum reddere possessorum suum, & bonus, ac studiosus non est, qui vitii sædatur, qui passionibus inordinatis inficitur, qui decore virtutum caret, ac operum probitate: consequens est, ut in hæc omnia tamquam in scopum tendat, eaque in suo amatore requirat.

Qui ergo in vita actiua se exercent, non ita eius operibus bonis insistant, velut si nihil proprio labore assequi studeant: sed quasi illi, qui tantorum laborum onere cupiunt finem illis debitum inuenire. An mercator se in emendis & vendendis mercibus occupat, & in rationibus subducendis, solum, ut emat, & vendat, & pecunias numeret? Non, sed ut emendo, vendendo, & alia sui officij præstando, ad opes concupitas perueniat. An adolescens scholas adit, magistros auscultat, volumina Doctorum legit, lecta, & audita cum aliis confert, tantum, ut loquentes audiat, & se assidua lectione fatiget? Non, sed ut legendo, audiendo, & disputando scientiam acquirat, & doctus, ac litteratus euadat. An pauper diuiti famulatur, iussa imperantis exequitur, & ne latum quidem vnguem ab eius voluntate discedat, ut miser feruiat, & alterius fortè insipientis, & superbi voluntati se accomodat? Quis hoc sibi persuadeat? Seruit igitur, ut sibi ipsi de victu, & vestitu, & aliis rebus necessariis prouideat. Ita ergo, qui vitam in actione positam amplectendam suscipiunt, sic in eius actiones incumbant, quasi non sui tantum gratia editas, sed in vltiorem finem propriæ reformationis ordinatas. Hinc fiet, ut ea amplectantur, in quibus non mundanum splendorem, aut propriæ voluntatis expletionem, sed maiorem sui spiritus profectum inuenient. Quantum autem detrimentum sit sine isto fine bene operari, docet Hugo Victorinus, his verbis. Quæcumque magis profunt, meliora sunt, & omne opus secundum fructum suum iudicari oportet. Multi hanc discretionem non habentes, plurimum laborauerunt, & parum profecerunt; quoniam oculum habuerunt foris tantum ad speciem operis, & non intus ad fructum virtutis. Gaui sunt enim magna se facere, magis quam vtilia exercere; & dilexerunt potius illa, in quibus videri possent, quam emendari. Intendant itaque hi suis bonis operibus Deum suum querere creatori viuierum placere, omnium cœlestium ac terrestrium Domino famulari. Illud psalmi secum inculcent: Dico ego opera mea regi. Dicent sermone opera sua regi, tamquam in gloriam eius facta, & dicent facta, tamquam veraces, qui verba opere & actione confirmant. Curent studiosis actionibus vitia extinguere, & prauos mores, malis operibus roboratos, euellere. Nam, sicut vitiosa opera prauos mores generant, nutriunt, atque confirmant, ita actiones oppositæ, illa nimirum, quæ ad eorum virtutum pertinent, inueterata vitia, & pessimas consuetudines eneruant, minuunt, penitusque corrumpunt. Clausus namque (ut est in proverbio) clauo truditur, & vitium contrariæ virtutis actibus profigatur. Curent bonis operibus affectus inordinatos, & passiones effrenatas cohibere, quæ in non considerantibus, & intelligentibus solent, ipso bonorum operum labore insensibiliter generari. Tristitia pullulat, si opus ab operante susceptum, sinistrum euentum habeat: Ertubescencia, si minus penè procedat: Ira, si quis se opponat, & quod faciebamus impediatur: Vana læticia, si inanem applausum, & vanum honorem afferat: atque adeo, merorem, cecitatem, & turditionem sentimus, vnde læticiam, lucem, & quietem

A mentis deberemus accipere. Hæc perfectionis impendia, vitæ actiua cultores effugiunt, cum pacatè & tranquillè externas occupationes acceptant, & sibi ipsi persuadent, nihil maioris esse momenti, quam corpus & illibatum cõseruare, atque alienum ab his turbatis passionum motibus custodire. Omnem itaque iram, omnem tristitiam, omnem impatientiam, omnem pusillanimitatem, & vno nomine, vniuersas passiones sopire, & tranquillare nitantur, si internam pacem spirituali vitæ omnia necessariam, cupiunt possidere. Ad quod eos monet Dionysius Richelius, dicens, Qui pacis stabilitatem seruare conatur immobilem, & item inuiolabilem, inconcussamque mentis quietem, mititare & patientia potissimum eget, ne iniuriis moueatur, neque ira flammescat. Mentis quippe iracundia, atque commotio, pacem protus extinguit, & Spiritum sanctum (qui vtrique non disensionis, sed pacis spiritus ritè dictus est) celeriter à corde depellit. Denique pacifico fortitudo necessaria est, ne extollatur in prosperis, neque opprimatur aduersis, & ne pacem cordis sui in aliorum potestate constituat, sed ipsam in se statuens, quæ eam extrinsecus, aut lædere aut tollere queunt, mox spernat, celeriter pellat, nullatenusque suscipiat. Ex quo illud elicimus, hunc esse bonarum actionum fructum, passiones omnes comprimere, ut mentis pacem & quietem possideamus. Curent etiam studiosis actibus, tamquam instrumentis quibusdam virtutes omnes, humilitatem, mansuetudinem, obedientiam, patientiam, & reliquas adipisci. Istæ enim sunt gemmæ, quas trapezita sapiens exoptat: Istæ opes, quas sollicitus mercator bonorum operum negotiatione conquirat: Istæ amplæ diuitiæ, quarum gratia in externa occupatione laborat. Quare virtutem sitientibus dictum est. Petite, & accipietis; querite, & inuenietis: pulsate, & aperietur vobis. Petunt oratione, qua Dominum interpellat, & pro virtutibus acquirendis, fetibus ac gemitibus exorant: Querunt seruatione, qua secum examinant, quali modo, ac sine, quæuis actio bona præstanda sit, ut virtutem sibi debitam assequatur. Pulsant executione, qua id, quod à Domino postularunt, & mente qualiter faciendum erat, examinarunt, opere præstare contendunt. Fallor, si non ita Beatissimus Dorotheus hunc locum exposuit. Petite (inquit) est, ut scilicet orando precemur: Querite autem, hoc est, scrutamini diligenter, quo adueniat virtus in vos, quid potissimum sit, quod eam afferat, quid agendum nobis, ut illam consequamur, & possideamus, & hoc est quod ait: Querite: Pulsare autem est, præcepta Domini obseruare, & facere; qui enim pulsat, manibus pulsat, manus igitur per practicem accipiuntur. Sic igitur actiui bene operentur, ut in virtutes figant mentis obtutum, eaque bonis actibus comparare contentur. Curent tandem eam rectitudinem studiosarum actionum habere, qua ipsi recti sint, atque perfecti. Sicut enim nõ bonus scriptor est, qui vtrumque multum scribit, sed qui bene ac pulchre characteres exarat; ita nõ est rectus, neque perfectus, qui multum operatur, sed qui perfecte bonas actiones exequitur. Et istud monet Dominus in Deuteronomio. Iuste, quod iustum est persequeris, ut viuas, & possideas terram, quæ Dominus Deus tuus dederit tibi. Ecce finem vitæ in actione constituta, quam si toto mentis conatu sectatus fueris, in hac vita viues, hoc est, perfectionem, quæ vera vita est, assequeris, & in alia, terram viuientium, iustis præparatam, possidebis.

si. col. de sp. ali. 1.

m. col. 2. 8.

1. 8.

1. 14.

Hugo lib. de meditando, ad finem.

Psalm. 44. 2.

ob. 3. 2.

11. 7.

ser. in cat.

Dion. lib. 2. de vita & sine solit. art. vii.

Lucæ. 11. 9.

Dorothei. doctr. 1. 4. vult mensuram.

Deut. 16. 20.

Que